

UCHWAŁA NR XIII/95/25
RADY GMINY KOŚCIELISKO
z dnia 27 marca 2025r.

w sprawie ograniczenia zagrożeń dla ludzi, mienia i środowiska z użyciem pojazdów silnikowych dla celów rekreacyjnych

Na podstawie art. 40 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) Rada Gminy Kościelisko uchwala, co następuje:

§ 1. W celu zapewnienia ochrony życia, zdrowia ludzkiego oraz porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, wprowadza się przepisy regulujące zasady rekreacyjnego użytkowania pojazdów silnikowych na części obszaru Gminy Kościelisko.

§ 2. Regulacje dotyczą rekreacyjnego użytkowania poza drogami publicznymi następujących pojazdów silnikowych:

- 1) quadów – rozumianych jako: pojazd z trzema lub czterema kołami, silnikiem oraz z siedzeniem i kierownicą o konstrukcji zbliżonej do motocykla;
- 2) skuterów śnieżnych – rozumianych jako: pojazd silnikowy przeznaczony poruszania się po śniegu, wyposażony w napęd gąsienicowy z tyłu oraz jedną lub dwie płozy na przódzie;
- 3) pojazdów typu „buggy” – rozumianych jako: pojazd czterokołowy o otwartym nadwoziu wykonanym z rur stalowych lub włókna szklanego, bez zadasszenia, z silnikiem umieszczonym z tyłu;
- 4) motocykli crossowych – rozumianych jako: pojazd dwukołowy z zawieszeniem o dużym skoku, przeznaczony do sportowej jazdy w trudnym terenie;
- 5) samochodów terenowych typu off road – rozumianych jako: pojazd z napędem na cztery koła o dużym prześwicie, wzmocnionej konstrukcji i wyposażeniu specjalistycznym, przeznaczony do poruszania się w trudnym terenie i pokonywania przeszkód terenowych.

§3.1. Na obszarze Magury Witowskiej i Pogórza Gubałowskiego, szczegółowo oznaczonym w załączniku nr 1 do uchwały, wprowadza się następujące zasady rekreacyjnego użytkowania pojazdów silnikowych wymienionych w § 2:

- 1) zabrania się poruszania pojazdami w odległości mniejszej niż 500 metrów od budynków przeznaczonych na pobyt ludzi, a pojazdami z napędem elektrycznym w odległości mniejszej niż 300 metrów,
- 2) zabrania się poruszania pojazdami w godzinach od 19:00 do 9:00,
- 3) zabrania się poruszania w zgrupowaniach powyżej:
 - a) 5 pojazdów w przypadku quadów lub pojazdów typu „buggy”,
 - b) 2 pojazdów w przypadku samochodów terenowych typu off road,
 - c) 3 pojazdów w przypadku skuterów śnieżnych,
 - d) 2 motocykli crossowych

- przy czym przez „zgrupowanie” należy rozumieć pojazdy poruszające się w odległości od siebie mniejszej niż 100 metrów,

- 4) zabrania się poruszania z prędkością większą niż 20 km/h,
- 5) zabrania się poruszania po polach, łąkach, pastwiskach i prywatnych drogach gruntowych -bez zgody ich właściciela lub zarządcy.

2. Przedsiębiorcy świadczący na terenie Gminy Kościelisko usługi w zakresie wynajmu pojazdów wymienionych w §1 dla indywidualnej lub zorganizowanej rekreacji, mają obowiązek zapoznania usługobiorcy z regulacjami niniejszej uchwały przed udostępnieniem pojazdu.

§ 4. Naruszenie zakazów określonych w §3 ust. 1 lub niedochowanie obowiązku określonego w §3 ust. 2 podlega karze grzywny wymierzonej w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.

§5. Uchwała wchodzi w życie po 14 dniach od opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący

Artur Bukowski

UZASADNIENIE

W ostatnich latach, w rejonach cennych przyrodniczo – pasmo Magury Witowskiej i pasmo Pogórza Gubałowskiego,, pojawił się i narasta problem praktyczny na styku ochrony przyrody, ochrony środowiska łączy się z kwestią bezpieczeństwa i własności wynikający z działalności gospodarczej opartej o organizację przejazdów quadami, skuterami śnieżnymi i innymi pojazdami typu off road. Sposób prowadzenia tej działalności budzi sprzeciw zarówno właścicieli gruntów, głównie z uwagi na naruszanie własności, jak i władz samorządowych z powodu wielu negatywnych oddziaływań na środowisko, a także zagrożenie bezpieczeństwa. Niestety ograniczeniem skutecznych działań samorządów są luki w przepisach prawa. Podejmowano już szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji – organizowane były wspólne doraźne kontrole straży gminnej z policją. Gmina Kościelisko zgłaszała już ten problem parlamentarzystom oraz sejmowemu departamentowi legislacji – bez skutku.

Na terenie powiatu funkcjonuje już wiele firm oferujących atrakcyjne indywidualne lub grupowe przejazdy malowniczymi terenami.

Firmy są dochodowe, przynoszą wysokie zyski. Niewątpliwie też ich sukces finansowy opiera się o atrakcyjność przestrzeni, w której przejazdy się odbywają. Tego rodzaju działalność bywa jednak bardzo uciążliwa i wymyka się przepisom - nie ma dedykowanych regulacji ani wystarczających narzędzi do nadzoru, kontroli i regulacji tej działalności

Wypożyczalnie lokalizowane są w bliskim sąsiedztwie terenów otwartych, gdyż niektóre pojazdy podlegają obowiązkowej rejestracji i mogą poruszać się drogami publicznymi, a inne - nierejestrowane nie mogą korzystać z takich dróg. Quadry i inne pojazdy off road poruszają się jednak przede wszystkim drogami niepublicznymi: gruntowymi (polnymi, leśnymi), prywatnymi i we władaniu gminy (o nieuregulowanym stanie prawnym), jak również na przełaj – przez prywatne pola i pastwiska. Takimi drogami poruszają się także inne pojazdy np. rolnicze, rowerzyści oraz piesi.

Pola i łąki są własnością prywatną, podobnie lasy nad którymi nadzór sprawują Lasy Państwowe. Z tych przestrzeni korzystają właściciele wypożyczalni na zasadzie umowy z właścicielami (pożądane) lub bezumownie, co jest jedną z głównych przyczyn ostrego konfliktu. Zakaz wjazdu pojazdami mechanicznymi do lasu jest jedynie teoretyczny. Właściciele nie mają realnej możliwości stałego dozoru ani monitorowania swoich nieruchomości. Jedyna regulacja w Kodeksie wykroczeń, która chroni właścicieli gruntów to art. 157 Kodeksu wykroczeń, który stanowi:

Art. 157 [Nieopuszczenie cudzego terenu]

§ 1. Kto wbrew żądaniu osoby uprawnionej nie opuszcza lasu, pola, ogrodu, pastwiska, łąki lub grobli, podlega karze grzywny do 500 złotych lub karze nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Jest ona dalece niewystarczająca. Po pierwsze, penalizowany jest wyłącznie brak reakcji na żądanie opuszczenia terenu (już po wjeździe pojazdu na prywatne pole), po drugie –

wnioskowy tryb ścigania uniemożliwia ukaranie mandatem karnym sprawcy złapanego na gorącym uczynku.

Inny przepis Kodeksu wykroczeń wymaga z kolei udowodnienia, że konkretny kierujący dokonał konkretnych zniszczeń wywołujących szkodę majątkową w mieniu (zniszczenie łąki pastwiska).

Nie jest przy tym możliwe ogrodzenie wszystkich rozległych łąki i pastwisk Pogórza Gubałowskiego i Magury Witowskiej.

Grupowe przejazdy pojazdami mechanicznymi powodują także niszczenie dróg polnych i leśnych, czasem stają się nieprzejezdne nawet dla pojazdów z napędem 4x4 i wtedy rozjeżdżane są również grunty do nich przyległe (tworzą się „nowe drogi”). Niektórzy właściciele gruntów ogradzają swoje nieruchomości, w związku z czym tworzone są nowe trasy, objazdy zagrodzonych dróg czy pól. Niektórzy stosują inne rozwiązania ograniczające dostęp np. rozsypują gwoździe. Ślady zniszczeń są ewidentne i czytelne w terenie, a także widoczne na ortofotomapie (przykłady w załączeniu).

Właściciele rozjeżdżanych pól nie składają do organów ścigania zawiadomień o naruszeniu własności, co z jednej strony wynika z braku możliwości stałego dozoru nieruchomości położonych w oddaleniu od zabudowy, jak i możliwości wskazania sprawcy. W takiej sytuacji żądanie ochrony właściciele kierują do gminy, przekładając je na argumenty związane z ochroną przyrody i środowiska.

W aspekcie ochrony własności samorząd nie posiada żadnych prawnych możliwości udzielenia właścicielom nieruchomości wsparcia i może jedynie, wykorzystując przepisy ograniczające ruch pojazdów, podejmować wspólnie z policją i strażą leśną doraźne działania w postaci kontroli wynikających z przepisów o ruchu drogowym.

Z uwagi na to, że drogi którymi poruszają się quady nie są drogami publicznymi, nie jest możliwe wprowadzenie np. zakazu ruchu. Z ustawy o lasach wynika zakaz poruszania się po duktach leśnych pojazdami mechanicznymi z wyłączeniem pojazdów służących prowadzeniu gospodarki leśnej, lecz egzekwowanie tego zakazu nie jest możliwe przez straż gminną, lecz jedynie przez straż leśną i policję. Nie bez znaczenia jest tu rodzaj i rozległość obszaru po którym odbywają się organizowane wycieczki na quadach czy skuterach śnieżnych. Obecność służb jest w tak dużym obszarze wyłącznie okazjonalna, a możliwość skutecznej reakcji na interwencyjne zgłoszenia mocno ograniczone. Stałe kontrolowanie przez policję czy straż leśną ruchu pojazdów w terenach otwartych jest wręcz niemożliwe. Praktycznie, samorząd gminny ani powiatu, nie ma narzędzi prawnych pozwalających na wsparcie właścicieli w zakresie ochrony ich własności poprzez ograniczenie możliwości poruszania się quadów czy skuterów śnieżnych po drogach niepublicznych ani też łąkach.

Odnotowano również kilka sytuacji niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzi - wypadki z udziałem quadów i ostatnio ostry konflikt między właścicielami gruntów a właścicielem wypożyczalni (z użyciem noża) - co świadczy o eskalacji zjawiska i wskazuje na pilną konieczność podjęcia i przyjęcia skutecznych uregulowań prawnych.

Hałas i zanieczyszczenia powietrza, zanieczyszczenia wód i gleb, płoszenie zwierząt, niszczenie siedlisk to kolejne negatywne efekty tej działalności. Indywidualnie każdy wyprodukowany pojazd spełnia wszelkie normy i może być użytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Jeden powoli jadący quad czy skuter śnieżny nie stanowi żadnego obciążenia ani zagrożenia dla środowiska, nie powoduje nadmiernych zanieczyszczeń ani hałasu. Inaczej jest jednak w przypadku gdy szybko porusza się grupa takich pojazdów. Pojazdy mogą generować nadmierny i uciążliwy hałas oraz zwiększoną emisję spalin. W takiej sytuacji wiele norm może też zostać przekroczonych. Różne uciążliwości bezspornie występują i są akcentowane przez mieszkańców.

Sporym problem jest zagrożenie hałasem pochodzącym od szybko przejeżdżających zgrupowań pojazdów, mieszkańcy skarżą się na dolegliwości z tym związane i powodujące rozstrój zdrowia.

Pojazdy przejeżdżające zbyt blisko siedlisk ludzi stanowią też zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców tych terenów, zwłaszcza dzieci, które zwyczajowo bawiły się w tych rejonach swobodnie i bez stałej opieki, ze względu na charakter tych terenów – nieco odludny, znacznie oddalony od dróg i innych zagrożeń.

Samorządy nie mają jednak żadnej możliwości ich zweryfikowania ani zareagowania. Daremne jest także zawiadamianie organu uprawnionego do kontroli poziomu hałasu czy badania poziomu innych zanieczyszczeń tj. Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, bowiem najbliższa delegatura oddalona jest o ok. 100 km, a hałas i inne zanieczyszczenia nie mają charakteru stałego.

Niezwykła, wciąż narastająca, masowość tego zjawiska powoduje uciążliwości i negatywne oddziaływania na jakość życia ludzi ich zdrowie i poczucie bezpieczeństwa, a także na stan nieruchomości rolnych, co wywołuje zrozumiałe oczekiwania społeczności, aby najbliższej im organy administracji publicznej odpowiedzialne za porządek i bezpieczeństwo zareagowały na te negatywne zjawiska, co jest dostatecznym argumentem na rzecz ograniczania tego rodzaju aktywności, poprzez wprowadzenie przepisów prawa lokalnego, mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego.